

Úvodní slovo

Konec jednoho jara. Každé jaro jednou končí, a bývá to tak dobře. Přesto to v případě jednoho jara neplatilo. Toho Pražského, které ač trvalo až do 21. srpna, přesto skončilo tak tragicky předčasně. Národ, který čerstvě vstal, narovnal se a nadechl svobodu, spadl po nečekaném faulu ze zadu opět na bradu. Na dlouhých dvacet jedna let. S následky se ostatně vyrovnáváme dodnes. A nejedná se jen o pocit křivdy a vzteku za to, že nás v tom tenkrát velmoci opět nechaly. Jako příslušník tohoto národa mohu s trochou nadsázky prohlásit, že stále nemám tak úplně pocit, že by platilo: vláda věcí tvých k tobě se opět navrátí, ó lide český. Za to ovšem nemohou Rusové, ba ani Američané či Němci. Na vině je naše pasivita, lhostejnost, nezájem. Jaký opak proti době Pražského jara!

V době, kdy si připomínáme 40. výročí této události, euroasijská velmoc preventivně profackovala další malý národ. Ač v mnohém kulhající srovnání, nabízí příklad Gruzie jednu hlavní podobnost. Tou je vědomí velké země, že jí to projde, protože svou silou budí strach. Opět se píská faul agresivního útočníka, ale červená karta a provinilcův odchod do sprch stále nepřichází. Doba se mění, některé nepříjemné pocity a myšlenky zůstávají.

Co popřát závěrem? To, aby na Pražské jaro nezapomínala ani generace nás dvacetiletých a třicetiletých, pro kterou jsou demokracie, svoboda a lidská práva snad už samozřejmostí. Gruzii pak hlavně to, aby pobyt ruských jednotek na jejím území byl rozhodně kratší než dočasný.

Příjemné čtení vám přeje
Jakub Štědroň

Jak se dívat na rok 1968

Když jsem byl požádán, abych napsal úvodník k Ventilů věnovaného výročí událostí roku 1968, napadlo mě, zda je vůbec možné přijít s něčím, co o tomto zlomovém roce ještě nebylo napsáno. Zřejmě se již neobjeví natolik zásadní informace, které by kompletně proměnily naše vědomosti o Pražském jaru. Změnit se však může naše vnímání dění nejen samotného osmašedesátého, ale i událostí let šedesátých a to ne vlivem nových historických objevů, ale jak tomu bývá často proměnou nás samotných. V květnu se v Praze konal seminář k pražskému jaru uspořádaný

/pokračování na str. 2/

Slovenský dirigent Pražského jara. Dubček na titulní stránce amerického týdeníku Time.

Rozhovor s Jiřím Dienstbierem

Co soudíte o názoru některých dnešních komentátorů, kteří redukuji Pražské jaro především na boj o moc mezi komunisty?

To není názor, ale politická koncepce. Její protagonisté buď z nevědomosti nebo záměrně nerespektují dobovou atmosféru a geopolitické limity šedesátých let. Ovlivňují tak lidi ve věku do padesáti let, kteří tu dobu nemohli prožít.

Pražské jaro bylo vyvrcholením procesu překonávání stalinismu. Režim s prvky orientální despotie skrytý za socialistickými hesly byl po válce vnucen celému sovětskému imperiu. K tomu nestačili kariéristé, kteří se objeví vždy a

všude. Mnozí poctiví nadšenci

/pokračování na str. 3/

Jiří Dienstbier: novinář, bývalý mluvčí Charty 77 a listopadový československý ministr zahraničí.

Stranou evropských sociálních demokratů a ČSSD, což svědčí o změně vnímání osmašedesátého v Československu. Mnoho totiž závisí na tom, kdo se dívá. Naše přítelkyně Ania Skrzypek, generální tajemnice ECOSY, na zmíněném semináři, vzkázala všem přítomným: „My mladí jsme pořád tak naivní, že jdeme do politiky proto, abychom změnili život k lepšímu“. Ania se dotkla mladického idealismu, který je spojován s osmašedesátým v USA, Francii a dalších zemích. Případ Československa byl poněkud odlišný. Pražské jaro mělo svou oporu ve všech generacích. Přesto i zde by se dalo vystopovat mládí, v myslích všech, co věřili ve změnu.

Postupem času se na tento entuziasmus zapomělo. Ostatně po tvrdé reakci, která liberalizační proces Pražského jara udusila se není ani čemu divit. Mnozí z těch, kteří tenkrát očekávali možnost nahrazení komunistického režimu socialismem s lidskou tváří se možná za svou důvěřivost dokonce stydí.

Mnohokrát jsme diskutovali o možných rolích MSD v rámci české sociální demokracie. Tento cíl je určitě nadnesený, přesto se vrátím k Anině myšlence. Připomínejme našim starším přátelům mladé v nich.

Mirek Poche

Osmašedesát ohlédnutí

I tenhle letopočet se stal součástí našeho školního dějepis, po odborné úvaze byl zařazen mezi významná výročí. Měli bychom se radovat, poučit? Tenhle přibyl, jiné potichu mizí. Jak by pravily hlavy pomazané, že?

Proč se stala právě tato „osmička“ slavnou? Zkusme se zamyslet nad fakty. Nejvyšším tajemníkem Ústředního výboru Komunistické strany Československa se stal Slovák Alexander Dubček, později ikona „Pražského jara“, poměrně mladý, ambiciózní představitel reformního křídla strany (a vlády). Konal se tzv. Vysočanský sjezd, pozdějšími sjezdy anulován. Když nejvyššímu představiteli SSSR došla trpělivost, přijely v noci na jednadvacátého srpna 1968 tanky Varšavské smlouvy, aby zabránily kontrarevoluci v členské zemi. Tento vojenský pakt vznikl jako reakce na vojenský pakt NATO, jenž byl o založen několik let dříve (letopočty si můžeme doplnit dle dostupných učebnic dějepis pro devátou třídu).

Současný autor pákistánského původu Táriq Ali píše anglicky (viz například interview v Právu ze dne 22.5.t.r.) poznamenává, že rok 1968 byl spíše koncem než začátkem „obrodného“ procesu. Přesto se „Pražské jaro“ (nikoliv jen stejnojmenný hudební festival) stalo součástí světových dějin jako významná revolta proti tehdejšímu režimu. Podotkněme, že vedle Maďarska v roce 1956 a Polska na počátku osmdesátých let.

Po tání z konce padesátých let došlo začátkem sedmdesátých let k „utažení šroubů“, byť mnozí, a to obzvláště přesvědčení komunisté, opustili partaj a vystavili se tak nepříjemnostem. To známe hojně z literatury. Ledy se nakonec nepohnuly. Československý rozhlas stejně jako v době Pražského povstání volal na pomoc. Tentokrát mu nikdo nepřispěchal napomoc. Nakrátko umkl, aby později pokračoval pod poměrně přísným dohledem „poučených“.

Československé televizní zpravodajství v šedesátých letech.

Dlouhých dvacet let trvalo, než se začalo opět „oteplovat“. Sice jsme „prošvihli“ osmičku, ale přeci jen „Pravda a láska zvítězila nad Lží a nenávistí“. Až do úplného vyblednutí. Umělci se vrátili do divadel. Jen dnes „hrají“ teatr s neomylnou radnicí. Proč se stále ohlížet?

Po koncertu zvonících klíčů a následné bouřlivé oslavě přichází vystřízlivění. Kocovina všedního dne, staré kamenné koleje a každodenní práce mlčící většiny. Kdo by mohl být

živ spekulací? Leda podvodník, nikoliv slušný podnikatel. I ti se nadřou jako kdokoliv jiný.

Uklidte legálně držené zbraně a transparenty do skříně, pondělní budík Vás vyléčí z bojovného nadšení. Jo, nezapomeňte zaplatit nájem! Cena ropy roste, prý to tak musí být, říkají „moudří“. Vzhůru do ulic, vy nespokojení?

Josef Karfík

Ventil - magazín Mladých sociálních demokratů / **Ročník XVI.** / **Číslo 2** / **Vydává** MSD, Lidový dům, Hybernská ulice č. 7, 110 00 Praha 1 / **Šéfredaktor** Jakub Štědroň / **Členové redakční rady** Petr Dolínek, Lucie Svobodová, Tomáš Petříček, Marek Německý, Jan Kvasnička / **Grafická úprava** David Gruževský / **Tisk** Cíl a.s. v Praze / **Korespondenci zasílejte na adresu** msd@socdem.cz / v případě zájmu o spolupráci pište na jstedron@seznam.cz

po hospodářské krizi, Mnichovu a protektorátu uvěřili ve "zpívající zítřky". Komunisty volilo v roce 1946 čtyřicet procent českých občanů a statisíce lidí vstoupily do KSČ. Většina z nich brzy pochopila, že slíbenou československou cestu k socialismu nahradil režim, který měl se socialistickými myšlenkami společné jen své pojmenování.

Po teroru a depresi přelomu čtyřicátých a padesátých let Chruščovovo odsouzení Stalina v roce 1956 nabídl naději. Šedesátá léta byla bojem za rozšiřování prostoru svobody. Sílicí občanská společnost, k níž patřila i většina komunistů zápasila s pohrobky stalinismu a byrokracií systému, který stvořili po roce 1948. Na proslaveném sjezdu československých spisovatelů v roce 1967 s ostrou kritikou režimu vystoupili komunističtí spisovatelé Ludvík Vaculík, Milan Kundera, Ivan Klíma, A. J. Liehm nebo Pavel Kohout v koalici s nestraníky. Pražské jaro bylo vítězstvím osvobozující se společnosti, kterou už nemohly žádné vnitřní síly porazit.

O co, dle Vašeho názoru, šlo na jaře 1968? O obrodu socialismu a nebo o návrat ke skutečné demokracii se vším všudy, tedy včetně pluralitního demokratického systému, svobodných voleb a naprosté svobody tisku?

Socialismus není možný bez demokracie. Represivní režim nebyl socialismem, i když si tak říkal. Proti němu stálo heslo "socialismus s lidskou tváří" jako metafora pro svobodnou společnost. Svoboda otevřeně vyjadřovaných názorů, tisku a shromažďování byla úplná. Byla zrušena cenzura a občanská společnost určovala témata politického vývoje. Leden byl porážkou stalinistů v KSČ koalici reformních komunistů, kteří si představovali demokratizaci a otevřenost pod vedením KSČ a komunistů, přemýšlejících o skutečném otevření společnosti včetně svobodné politické soutěže. V průběhu jara získávalo spojenectví demokratických sil bez ohledu na politickou příslušnost převahu.

Limitem byla geopolitická situace, v níž hrozila sovětská intervence a v níž Západ uznával sovětskou sféru vlivu. Zkušenost s potlačením maďarské revoluce si proto v roce 1968 vynucovala některá tabu. Nebylo možné chtít vystoupit z Varšavské smlouvy, obnovit systém politických stran a uspořádat svobodné volby. Připravovaný zářijový sjezd komunistické strany měl zcela změnit její orgány, ve kterých by stoupenci demokratických změn získali převahu. KSČ by nemohla změnit jméno, ale stala by se ve

skutečnosti sociální demokracií podobně jako koncem osmdesátých let strany polská a maďarská strana. V Moskvě, Ulbricht v NDR a Gomulka v Polsku pochopili, že úspěch v Československu je ohrožuje a poslali tanky. Po maďarské a československé zkušenosti ještě v roce 1982 Bronislav Geremek jako představitel polské Solidarity odpověděl na otázku, jaké jsou její limity, že "limitem je pohyb sovětských tanků".

Co vnímáte s odstupem času intenzivněji? Radostná očekávání, které s sebou Pražské jaro přineslo, nebo zklamání z intervence, která na dvacet let nemilosrdně pohřbila jakoukoli naději na pozitivní změny ve společnosti?

Pražské jaro patří k nejlepším tradicím našich novodobých dějin celonárodním vzepětím úsilí o svobodnou společnost. Potvrdil to i rozhodný nenásilný odpor celého národa proti vojenské intervenci v srpnu, pokračující v zápase o uchování hodnot jara do léta 1969. Naděje proto nepohřbila sama intervence, která byla vojenským úspěchem, ale politickým debaklem, když se okupačním vojskům nepodařilo vytvořit ani kolaborantskou vládu a zastavit vysílání rozhlasu, které udržovalo informovanost a jednotu společnosti.

Odhodlání zlomil až srpen 1969, kdy při výročí invaze občany rozehnaly nikoli cizí, ale domácí ozbrojené síly. Nicméně Pražské jaro mělo mimořádný význam pro porážku systému v celém sovětském bloku. Jeho potlačení zrušilo v evropských a amerických politických kruzích představu o možné roli Československa při překonávání bariér studené války a o konvergenci západního a východního systému. Levicové kruhy na Západě definitivně ztratily iluze o Sovětském svazu, který zasáhl proti snaze dát socialismu lidskou tvář. V Sovětském svazu poprvé od třicátých let, kdy Stalin trestal smrtí jakoukoli kritiku, začala debata i uvnitř vládnoucí strany, která vyústila v Gorbačovův pokus o reformu systému. Občas připomínám, že Gorbačov mi v září 1991 v Kremlu řekl: "Mysleli jsme si, že rdousíme Pražské jaro, ale rdousili jsme sebe sama."

Proč, dle Vás, československá společnost po srpnu 1968 tak snadno kapitulovala? Vždyť obrovská vlna veřejného nesouhlasu, která se zvedla bezprostředně po intervenci, patří k těm nejúžasnějším okamžikům společné historie Čechů a Slováků.

Socialismus není možný bez demokracie. Represivní režim nebyl socialismem, i když si tak říkal. Proti němu stálo heslo "socialismus s lidskou tváří" jako metafora pro svobodnou společnost.

Společnost nekapitulovala snadno. Potvrzují to i statisíce lidí, kteří se i v nastupující "normalizaci" odmítli podříditi, i když je to stálo ztrátu zaměstnání a četné potíže v životě. K postupné demoralizaci přispěly ústupky oblíbených vedoucích představitelů. "Jsme s vámi, buďte s námi," volali demonstranti ještě na jaře 1969. Proti plíživé kapitulaci protestoval v lednu 1969 svou obětí Jan Palach. Marně. Bezcharakterní sluhové moci a udavači existují v každé společnosti. Jde jen o to, zda je státní moc využívá nebo zda jsou v opovržení. Většina slušných lidí ztratila důvěru v možnost změny a ukryla se do soukromí. Pokud chtěli vykonávat zajímavější profesi bez víry, že se dožijí slušnějších poměrů, přijali formální požadavky režimu, který už nežádal, aby mu věřili, ale aby potvrdili svou loyaltitu mlčením nebo členstvím v KSČ nebo v jiných režimních organizacích.

Pražské jaro však zanechalo nesmazatelné stopy. Charta 77 byla jakýmsi vzorkem plurality zděděné z jara.

A když se státní moc pokoušela zorganizovat veřejné odsouzení Charty a v továrnách a dalších podnicích a občané, stranické a odborové organizace požadovali její text, svůj úmysl vzdala. Její představitelé pochopili, že debata by

o b -
novila
a t -

Nepotřebujeme hrdiny, ale občanskou angažovanost, pěstovat vědomí, že odmítáme-li se vměšovat do našich vnitřních věcí, necháváme za sebe rozhodovat jiné.

m o s f é r u
šedesátých let.
Uspěli jen
někde u stát-
ních úředníků a
u divadelních

umělců vydíraných hrozbou ztráty povolání. Bez Pražského jara si lze jen těžší představit celonárodní vzepětí listopadu 1989.

Patříte k prvním signatářům Charty 77. V první polovině roku 1979 jste se stal i jejím mluvčím. Ve stejném roce jste byl odsouzen na tři roky nepodmíněně spolu s Petrem Uhlem, Václavem Havlem a Václavem Bendou. Myslíte si, že dnes je svoboda už samozřejmostí? Lze dnes tvrdit, že občanské statečnosti je již netřeba se učit? Zajímalo by mne, zdali dle Vašeho názoru, demokracie přežije i současný nezám, možná až apatii mnohých občanů?

Svoboda není nikdy samozřejmostí. Je třeba o ní neustále usilovat a čelit jakýmkoli pokusům ji ohrozit. Nezám, případně apatie občanů plyne zčásti z pocitu, že už nic nehrozí, zčásti je důsledkem potíží soudobé demokracie, kdy si lidé myslí, že stejně nemohou nic ovlivnit. Nejde o výuku občanské statečnosti. Slavný je výrok Brechtova Galilea o bídě společnosti, která potřebuje hrdiny. Nepotřebujeme hrdiny, ale občanskou angažovanost, pěstovat vědomí, že odmítáme-li se vměšovat do našich vnitřních věcí, necháváme za sebe

rozhodovat jiné. Jen aktivním podílem na věcech veřejných můžeme něčeho dosáhnout. Potvrzují to mimo jiné ústupky vlády a pražského magistrátu po demonstracích občanů proti politice ministerstva zdravotnictví nebo proti grantovému systému, který měl před kulturou dát přednost komerční divadelní produkci.

Odkud vlastně člověk bere sílu, která v rozhodujícím okamžiku zabrání tomu, aby strach umlčel jeho svědomí? Možné obavy, že totalitní režim použije všechny možné prostředky, aby Vás umlčel, byly značné a jak se později ukázalo i velice opodstatněné. Copak jste si ani jednou během dlouhé doby strávené v kriminálu nepomyslel: "Kéž bych raději mlčel a nevystupoval z davu?"

Možná, že za svoji povahu vděčím rodičům a intelektuálnímu prostředí, ve kterém jsem vyrůstal mezi jejich přáteli lékaři, literáty, malíři a hudebníky a dvaceti tisíci tátovými knihami. Vštěpovali mi, že sílu dává člověku jistota vzdělání a vědomí, že žije v souladu se svým přesvědčením a že se nikdy nenechá vydírat. Neznamena

to, že se člověk vrhá bezhlavě do dobrodružství. Na přelomu čtyřicátých a padesátých let mohl jen náznak odporu znamenat také šibenici. V únoru 1948 mi bylo jedenáct let a nevím, jak bych jednal, kdybych byl o deset let starší. V šedesátých letech při našem zápasu o rozšiřování svobody slova hrozila většinou jen ztráta zaměstnání. V "normalizaci" jsem ovšem musel počítat i s kriminálem. Je důležité, aby si člověk důkladně promyslel, zda je ochoten přijmout rizika svého jednání. Lidem, kteří přicházeli podepsat Chartu, jsem říkal, ať jdou domů,

přemýšlejí sami i s rodinou, co jsou schopni unést. Věděli, že přijdou o slušné zaměstnání, ale museli počítat s výslechy, domovními prohlídkami, vězením, pronásledováním dětí. Nemusí se to stát, ale může. Nejhorší je, když člověk není připraven a pak se složí. Profesionálové StB uměli odhalit každou slabost a využít ji k brutálnímu nátlaku. Těch dvacet let mnozí z nás vytrvali a přežili v duševním zdraví proto, že jsme dávali jasně najevo, že nebudeme mlčet.

Jakub Štědroň

O vnitřní logice Pražského jara Sociální demokraté v roce 1968 podle Přemysla Janýra

Nejdůležitějším zdrojem mé úvahy o sociálně demokratické iniciativě v roce 1968 je pamětnická studie Přemysla Janýra Neznámá kapitola roku 1968. Jaroslav Kohout o ní usoudil: Nevím, jak bychom bez tohoto cenného svědectví daný kus stranických dějin dnes rekonstruovali. Za sebe bych dodal: *Nevím, jak bychom bez Janýrova cenného svědectví pronikali k vnitřní logice Pražského jara...*

1

Janýrovo líčení "osmašedesát-nické" iniciativy českých sociálních demokratů překvapuje hned v začátku tím, jak málo byla samozřejmá. Značná část potenciálních účastníků obnovy se obávala, že snahou o obnovu činnosti sociální demokracie mohou "podtrhnout židli" Dubčekovi. Janýr proto vysoce oceňuje vystoupení "mladého" Bechyně - Zdeňka Bechyně (syna dlouholetého prvorepublikánského vůdce strany Rudolfa Bechyně). V pohnuté debatě zainteresovaného okruhu bývalých sociálně demokratických činitelů koncem dubna: *Neříkal bych pravdu, kdybych tvrdil, že nemám strach co bude, jestliže se rozhodneme stranu obnovit. Ale daleko větší strach mám co bude, jestliže se rozhodneme ji neobnovit.*

Bechyně přesvědčil, protože sice respektoval pocity soudruhů, z nichž mnozí prošli nejdříve nacistickým a potom komunistickým vězením, ale zároveň dobře vytyčil, že v

Československu se nachyluje k obratu s význačnou společensko-politickou perspektivou: a že samo o sobě nikterak objektivní heslo spojení socialistické myšlenky s demokracií a demokracie se socialismem (= antikapitalistickým projektem), které se prodralo do politické filozofie komunistické strany, je jak stvořené k tomu, aby "prvorození" demokraté na levi komunisty vzali a brali za slovo.

Proběhlo to dokonce i z očí do očí. O měsíc později (23. května 1968). Na setkání přípravného výboru Čs. sociální demokracie s třemi prominentními členy vedení KSČ (Josefem Smrkovským, Františkem Krieglem a Aloisem Indrou). Bechyně – tentokrát už v roli předsedy přípravného výboru pro obnovu činnosti strany – prohlásil téměř obřadně: *Je to poprvé (!), co se scházejí představitelé komunistů a sociálních demokratů nikoli proto, aby si ublížili, ale aby ve společném proudu bok po boku dokončili, co bylo započato.* To nebyla laciná politická diplomacie. Její útočný hrot symbolizovala věta: *Vy, komunisté nejste v dnešní situaci vůbec schopni dostat celý národ pod jeden deštník, chcete-li skutečně jít cestou svobody, demokracie a humanismu.*

Bechyně rychle postřehl, že reformní komunisté k uznání sociální demokracie jako svrchovaného subjektu (jenž svou hlavu nosí sebou, jak pravil s oblibou) zdaleka nedozráli. Varovný byl už sám fakt, že na setkání se místo avizovaného

Dubčeka objevil jeho vykřičený odpůrce (Janýr mu přisoudil roli hlídajícího psa správné tvrdé linie). To ho ale neodradilo. Ani on, ani jeho druhové nebyli proto vyvedeni z míry, lapidárním závěrem Josefa Smrkovského: situace vylučuje obnovu sociální demokracie, ale nikoli zapojení sociálních demokratů do politického života. Sociální demokraté se zařídili po svém: ve své iniciativě pokračovali "proti vůli politbyra" (Janýr). Klopotně, ale nikoli neúspěšně budovali síť orgánů a organizací strany, a nabídkám funkcí hrdě odolávali.

2

Zatím se v komunistické straně odehrávalo tříbení duchů, jehož vnitřní logiku můžeme vysledovat především v diferencích, které se promítaly v postojích k Memorandu, které dne 18. května zaslal Ústřednímu výboru Národní fronty přípravný ústřední výbor ČSSD (jeho hlavním autorem byl Přemysl Janýr). Smysl Memoranda byla prostý: jeho jádrem bylo odmítnutí platnosti takzvaného "sloučení" ČSSD a KSČ v roce 1948. Došlo k němu v ovzduší psychického teroru, v rozporu s většinovým míněním strany i platným organizačním řádem strany. Odtud byl jen krůček ke konstatování, že signatáři Memoranda nárokují obnovu činnosti ČSSD. A to nikoli jako "nové strany", ale jako organické součásti Národní fronty! To byl mimochodem důvod, proč Janýr po třiceti letech poznamenal, že kon-

cept sociálně demokratické iniciativy z roku 1968 se může ve světle pokojné listopadové demokratické revoluce jevit jako politický oportunistus...

Reakce na Memorandum sahala od aparátnická obmyslnosti k jeho tiché akceptaci. V prvním případě se promítla do (v posledku nerealizovaného) návrhu statutu Národní fronty, jenž předpokládal zákaz vytváření politických organizací mimo Národní frontu a členství k ní podmiňoval takovými "principy socialismu" jako bylo uznání února 1948, vedoucí úlohy KSČ a marxisticko-leninské ideologie. Hlavní proud reformně komunistického hnutí však s tradicí založenou "vítězným únorem" zápasil. Převažoval v něm sice názor, že podstatnou vadu na kráse slučovacího sjezdu nelze sice popřít, ale že je třeba hledat řešení, které nepovede k nežádoucí obnově politického rozdělení dělnického hnutí: a to znamenalo najít je v procesu důsledné nápravy nedemokratické tradice vnitřního života strany.

Pro nejkritičtější část reformního hnutí komunistů se sociálně demokratická iniciativa stala výzvou k překonání mrtvého bodu, v němž po přijetí Akčního programu uvízla transformace politického systému. Zahlédli v ní možnost přeměny Národní fronty, a tím celého politického systému ze soustavy "převodových pák", fungujících na povel sekretariátů KSČ, v systém založený na pluralitně demokratickém modu vivendi se všemi nekomunistickými stranicko-politickými subjekty.

V tomto znamení se vyvíjel vztah mezi KSČ, zastoupené funkcionáři městského výboru v Praze, a Janýrovou skupinou, k němuž údajně dal podnět ze všech stran stále více tísněný Dubček. "Pakt o neútočení" (Janýrovo slovo) či spíše gentlemenská dohoda z 21. června o společné vůli čelit provokacím, nahánějícím vodu odpůrcům reformy, se pak v logice událostí stal z prostředku regulace vzájemných vztahů v nástroj porozumění. Výmluvnou pointa tohoto procesu je rozhovor mezi Zdeňkem Bechyně a Bohumilem Šimonem 25. července (v předvečer jednání v Čierné, jímž konflikt mezi československým vedením a Kremlem dozrával a přezrával); Zdeňk Bechyně položil Šimonovi otázku, jestli si komunisté dovedou představit autenticky demokratickou podobu socialismu bez sociálních demokratů. Šimonova odpověď zněla: "Ne, nemohou!". Načež se zeptal Bohumil Šimon: Jak by v takovém případě postupovali sociální demokraté? Šli by s komunisty do koalice nebo do opozice? A Bechyně odpověděl: Do koalice!

O něco později, už v exilu, převyprávěl Přemysl Janýr rozhovor Bechyně-Šimon prezidentu Socialistické internacionály Brunovi Pittermannovi: ten skočil vypravěči do řeči a slovo „o koalici s povzdechem dopověděl sám“.

3

Z běžné reformní optiky nelze vyškrtnout otázky, které se vztahují ke geopolitické dimenzi věci. Jak si Bechyně a jeho druhové uvědomovali hrozbu sovětské

intervence? Otázka není od věci. Vyplývá i z reakce Přemysla Janýra na posrpnovou poznámku Bruno Kreiského, že na úspěch sociálně demokratické iniciativy v Pražském jaru by si byl nevsadil ani grešli. Janýr na to: *Kreisky mi bral iluze, a to nikdo nemá rád...*

Vyvozovat z, toho, že protagonisté sociálně demokratické iniciativy byli politicky krátkozrací, by byl příliš triviální závěr. Základní problém, který geopolitická dimenze československé reformy kladla, netkvěl totiž v prostém faktu "mocnějšího souseda", jenž mohl zablokovat každý pokus o hlubší politickou změnu ve sféře svého vlivu, nýbrž v odhodlané dějnotvorné iniciativě, která takovou možnost neutralizuje. A to navzdory české reálpolitické tradici mocného souseda především respektovat. Podnik sociálních demokratů nestál vně tohoto úsilí. Byl jeho organickou součástí. Proto se chápal jako "podpora Dubčekovi", přestože Dubčekův vztah "k Brežněvovi" byl přinejmenším rozkolísaný. A ustálily jej až rychle a prudce sílící obavy o národní svobodu a státní suverenitu. Koncem jara a počátkem léta natolik, že sociálním demokratům přihrály partnera v kriticky myslícím křídle KSČ způsobem, který – čteme-li první bod "Základních stanovisek ČSSD" z 21. června 1968 – působí až záhadně: Říká se v něm – "ať se to někomu líbí či nikoli!" – že v probíhajícím demokratizačním procesu má současná KSČ fakticky vedoucí úlohu, již by si "měla udržet"!

Za touto záhadou vězí atmosféra, která přišla definitivně ke slovu s výhrušnými "bratrskými dopisy", které dorazily do Prahy ze všech spojeneckých metropolí počátkem července 1968. Součástí jejich argumentace bylo i tvrzení, že československé komunistické strany se zmocnila skupina kontrarevolucionářů. A hlavně: že tito pánové si budou chtít své vítězství zajistit na sjezdu. Na tak drsné obvinění zareagoval "pro-rocky" (Janýrovo slovo) význačný činitel pražské městské organizace Ladislav Lis slovy: "To by znamenalo, že ke sjezdu dojít nemůže"!

Lis promluvil jako reprezentant progresivního jádra pražské městské organizace a jeho spojenců v krajích především moravských. Neboli jako protagonista "skupiny kontrarevolucionářů", kterou Vasil Bilak vybavil zlovolnou nálepkou takzvaného "druhého centra" vedle oficiálního vedení strany. Nálepka odpovídala ušinité optice. Měla však věcné jádro: bylo jím dlouhodobě se formující "akční jádro" neformálního solidárního tělesa, jež vygenerovalo dubnový Akční program.. V jeho lůně padlo už počátkem července 1968(!) rozhodnutí případné sovětské intervenci čelit všemi dostupnými politickými prostředky podle principu, že jediná adekvátní odpověď na pokus zmařit mimořádný sjezd vojenskou intervencí. Může být svolání sjezdu. Ergo: pakliže k invazi dojde a ústřední výbor nebude schopen z jakýchkoli důvodů jednat, převezme "Praha" úlohu svolavatele delegátů a ti, pakliže se sejdou, svobodně rozhodnou, jestli se ustaví jako "řádný"

mimořádný sjezd s jediným cílem: zmařit politické cíle vojenské intervence.

Uvedený projekt, jehož hlavním hybatelem byl Lisův kolega Jaromír Litera (zástupce tajemníka Bohumila Šimona), byl nejen plně zrealizován, ale potvrdil i očekávání s ním spojená, ustavit neústavní vládu se nezdařilo, odvelečení politici se vrátili do země, vojenská intervence se tak změnila v těžkou politickou porážku těch, kdo ji iniciovali a podporovali.

Skutečnost, že posrpnové vedení KSČ s tímto vítězstvím naložilo jak naložilo - a že příběh skončil "masovým vyháněním pravičáků" takřka jince sociálně demokratického střihu z komunistické strany - je jiná kapitola.

Zbývá jeden podstatný detail týkající se "myšlení o nemyslitelném". Jeden z četných pochybovačů o

možnosti násilné akce "zvenčí", byl i Zdeněk Bechyně; v dobré víře, že sovětské vedení couvne před katastrofálními politickými důsledky invaze. Necouvlo. Ale to neznamená, že couvnout nemohlo. Proč se nepovedlo vydolovat z československého krize z konci šedesátých let dějnotvornější alternativu, je však téma pro jiný text.

Vlastní kapitola zápasu o obnovení sociální demokracie v roce 1968 skončila 2. září 1968. Ten den byl datován dopis přípravného výboru ČSSD, oznamující vedení KSČ, že činnost, kterou dobrovolně pozastavil v červenci, končí definitivně. V tomto smyslu jde o příběh uzavřený. Z hlediska zápasu o výklad smyslu lekcí, které utvářejí moderní české dějiny, jde však zjevně o příběh otevřený.

Jaroslav Šabata

Je odkaz studentských hnutí 1968 stále aktuální?

Tento rok si připomínáme čtyřicáté výročí od události roku 1968. V našem českém kontextu je rok 1968 spojený s událostmi Pražského jara, ale v Evropě či Spojených státech je tento rok považován za dobu kdy kulminovaly studentské protesty. Na první pohled by se mohlo zdát, že události Pražského jara se studentskými hnutími na Západě nespojují, ale opak je pravdou. Českoslovenští studenti byli jedni z prvních v ČSSR, kteří nejdříve formou studentské recese a později napojením na politiku obrodného hnutí dokázali kritizovat a ovlivňovat tehdejší systém socialismu s totalitní komunistickou stranou velmi přesně.

Proto i události Pražského jara zapadají do kontextu tehdejšího mezinárodního studentského hnutí, které je charakterizováno studentskými protesty. Protesty studentů kulminovaly právě v roce 1968, ale pokud bychom hledali příčiny, museli bychom se podívat na předcházející 60. léta. Studentské protesty roku 1968 jsou výsledkem několikaleté nespokojenosti s politickou, sociální ale i uměleckou nesvobodou.

Od počátku šedesátých let se objevila na poli kultury a politiky zcela nová levicová témata, překračující hranice jednotlivých států. Pokud se jednalo o západní svět, byly to poža-

davky na občanská práva afrických potomků obyvatel, vznikla „nová kultura“ se zcela novými trendy, moderní hudba s novými idoly, větší otevřenost v médiích, vznikla tzv. countercultura či underground, idealismus, protesty, rebelie, zrušení tabu v otázkách partnerství. V Československu se řešily otázky směřování politiky komunistické strany či větší svobody v umění. Jednalo se o dobu, kdy svět byl zasažen vlnou nového myšlení, kdy intelektuálové přehodnocovali marxistickou filosofii a její teorii odcizení, kdy vznikaly nové umělecké směry vycházející z levicových názorů spojené s freudismem, strukturalismem či sociální filosofií frankfurtské školy. Jedním z charakteristických znaků takového studentského hnutí byla levicovost.

V roce 1968 vyústila tato nespokojenost do mnoha stávek, demonstrací či protestů. Nejznámějšími a dnes nejvíce dodnes diskutovanými jsou události v Paříži, kde studenti v průběhu května obsadili pařížskou univerzitu Sorbonnu v Latinské čtvrti v centru města. V USA studenti obsadili mnoho univerzit s hlavním požadavkem ukončení války ve Vietnamu a domácí praxe rasové segregace. Silným impulsem bylo především zasřelení černošského vůdce Martina

Luthera Kinga v dubnu 1968. V SRN bylo studentské hnutí poznamenáno atentátem na levicového vůdce protestů Rudiho Dutschkeho. V Itálii, Mexiku či Brazílii vystoupili studenti radikálně proti politice svých vlád.

Ve východním bloku v průběhu roku 1968 protestovali studenti v Polsku či Jugoslávii proti represím a omezením svobody projevu. Události Pražského jara jsou také spojeny se studentským hnutím, které zformovalo v rámci celospolečenských prudkých změn požadavek na rozšíření akademických svobod, návratu a rehabilitaci profesorů, kteří museli opustit univerzity (J. Patočka, V. Černý) a které se velmi záhy rozrostlo i na požadavky pro větší politickou svobodu. Až komunistická normalizace po porážce Pražského jara ukončila studentské aktivity začleněním studentů do hybridní organizace Komunistický svaz mládeže. Nicméně i tak můžeme hledat mezi námi a studentskými událostmi na Západě mnoho paralel.

Pokud bychom ale porovnávali stav postavení studentstva před 40 lety a nyní, mohli bychom dojít k plno překvapením. Výsledkem studentských hnutí v 60. letech na Západě bylo větší rozvinutí sociálního modelu státu se zákonem danou pracovní dobou (i v Československu se v té době zavedl pětidenní pracovní

týden), zaměstnanci začali mít přístup k solidárnějšímu zdravotnímu a důchodovému pojištění. Přes univerzitní prostředí začala i společnost díky studentům debatovat o ekologických tématech, o tématech rovnosti pohlaví, o řešení rozevírání nůžek mezi třetím a prvním světem. Na poli kultury vznikly nové směry v umění, hudbě, literatuře, divadle. V Československu sice normalizace utlumila na čas tyto tendence, ale lidé, kteří se aktivně angažovali ve studentském hnutí v roce 1968 byli těmi, kteří se podíleli aktivně i na změně politického režimu v roce 1989.

Postavení dnešních studentů ukazuje spíše obavy a určitá rizika do budoucna. Model sociálního státu se neustále oklešťuje. Dnes univerzitní vzdělání neposkytuje již takovou záruku kvalifikovaného místa, proto jsou studenti připravováni na studium několika vysokých škol a následných rekvalifikací. Navíc pravicové vlády hrozí neustále zavedením školného za studium, čímž se sníží počet možných studujících. Studenti po vystudování univerzity často získávají práce jen na částečný či časově omezený úvazek. S tím vším souvisí rostoucí náklady na studium.

Dnes se tak často setkáváme ve zprávách s nespokojeností studentů ve Francii, Itálii, Španělsku, SRN a Rakousku. V některých zemích zbývá studentům pro obranu svých práv vyjít opět do ulic a protestovat proti politice, která začíná omezovat práva získaná ve studentských revoltách v roce 1968. Zdá se, že zatím tato hnutí jsou izolovaná do národních států a že se českých poměrů netýkají, ale až budoucnost ukáže, zda dnešní studenti budou za svá práva bojovat jako studenti před čtyřiceti lety. Z tohoto důvodu si myslím, že studentská hnutí roku 1968 jsou i přes nejružnější často oprávněnou diskreditaci jejich vůdců stále aktuálním politickým tématem.

Jiří Nesiba

Jak by bolelo školné?

Životní náklady stále rostou. Kdyby se stejnou měrou zvyšovaly i příjmy, nebylo by o čem psát. Notně tuto skutečnost pociťují mimo jiné učitelé. Dlouhá léta se hovoří o klesajícím společenském uznání, ale i o adekvátní odměně za dobře odvedenou, náročnou, zodpovědnou (kde jinde člověk ručí za nezletilé?) práci. Jeden z návrhů, jak posílit dlouhodobě podhodnocený a podceňovaný školský rozpočet je zavedení školného na vysokých školách. Záměr pomoci školám vypadá na první pohled chvalyhodně.

Ale reálné školné v řádu celých tisícovek (nižší by bylo dražší než administrativa s ním spojená) nejen, že v celkovém rozpočtu škol nebude nikterak významnou položkou, ale navíc ztíží dostupnost už tak dost nákladného studia. Například zrovna děti učitelů moc dobře vědí, co znamená v rodinném rozpočtu tisícikoruna!

Zastánci školného přidali slůvko „odložené“. Co to znamená? Pouze rétorický obrat! Buď jak buď se jedná o další výdaje, na které dosáhnou jen někteří. Nemám pocit, že by zrovna děti státních zaměstnanců, při troše štěstí s pomocí rodičů, by si kdy takový luxus mohli dovolit. Dnešní třicátníci se často velice ztěžka rozhodují, zdali vůbec uvažovat o hypotéce na bydlení. Přitom nevědí, bude-li jim vůbec poskytnuta! Podotýkám, že mi dnes s průměrnou mzdou půjčku nedají. Kde vzít ještě na školné?

Když odmítneme tento možný příjem škol, kde brát jinde? Nehovoříme jen o navyšování rozpočtu, bavme se i o transparentnosti jejich hospodaření. Možná by mohly být zpoplatněny opravné termíny zkoušek. Už dnes se platí za delší než standardní délku studia. Ano,

jsou to určité formy pokuty za nedodržení stanovených podmínek. Proč ale trestat studenty za dobře odvedenou práci, za kvalitní výsledky? Vždyť bychom je spíše měli podporovat, umožnit jim největší možné soustředění na plnění studijních úkolů, poskytnout jim takové podmínky, aby se nemuseli rozptylovat sháněním melouchů na umocnění nájmů či drahých kolejí.

Do školy nepatří vztah nabídka – poptávka. Být studenti klienty, muselo platit, že právě ti určují, co jim bude za jejich peníze poskytnuto. A co požadavky na znalosti, dovednosti? Co úroveň garantovaná diplomem? Být učitelé klienty, museli mít bezvýhradně poslední slovo v tom, který student uspěje či nikoliv. Ovšem škola s vysokými požadavky nebude mít za chvíli koho učit. Prý, že odborníci v tom oboru jsou potřeba? Pak by si firmy museli tyto odborníky začít vychovávat sami.

Mají-li státní školy zachovat vysokou úroveň, měly by být dostupné všem zájemcům. Tomu by mohlo přispívat transparentní přijímací řízení, zřetelné požadavky kladené na studenta. Také by stálo za úvahu, zdali by studenti neuvítali stabilnější podmínky. Mám na mysli to, že by ten, který se poctivě připravoval na přijímací řízení a ve srovnatelném duchu pokračuje v práci dál, by mohl předpokládat, že by studium bez větších problémů dokončil. Znam z vlastní zkušenosti, že do prvního ročníku je přijato až několik set studentů a souborné, respektive bakalářské zkoušky úspěšně zvládne jen několik desítek. Takové plýtvání

časem a energií mladých lidí také bolí. **Josef Karfík**

Historický vývoj sociální demokracie 1848 – 1918

Občanom sympatizujúcimi so sociálnou demokraciou poskytujeme informácie o významných dátumoch, historickom vývoji i o významných osobnostiach, ktoré svojou činnosťou vytvárali profil sociálnej demokracie a rôznym spôsobom ovplyvnili jej vývoj. Znalosti dnešnej mládeže i viacerých občanov o sociálnej demokracii sú problematické.

Veľa občanov má negatívny postoj k socialistickému systému, zápasom za sociálne a politické práva pracujúcich a histórií robotníckeho hnutia. Preto dôležitou politickou a osvetovou činnosťou súčasnej sociálnej demokracie je systematická činnosť o objektívny historický vývoj vlastnej minulosti. Robotnícke hnutie vzniklo v štátoch západnej a strednej Európy v súvislosti s rozvojom priemyselnej výroby. Začína sa rozvíjať ako súčasť demokratických národných hnutí. České robotnícke hnutie sa vyvíjalo postupne z národného hnutia, ktoré predstavilo svoj politický program v roku 1848, ktorý sa spájal s vývojom robotníckeho hnutia v štátoch západnej Európy. Začiatky vývoja českého robotníckeho hnutia ovplyvňujú početné nepokoje robotníkov pracujúcich v priemysle a stavebníctve. Postupnou politickou emancipáciou v nasledujúcich rokoch začali vyznávať socialistické myšlienky a charakteristikou vyvíjajúceho sa robotníckeho hnutia v českých krajinách bola solidarita a spolupráca.

Začiatky českého organizovaného robotníckeho hnutia po roku 1860 sú spojené so vznikom prvých odborových a vzdelávacích spolkov robotníkov. Najvýznamnejšou súčasťou politickej aktivity robotníkov okrem odborových a vzdelávacích spolkov boli Dělnické listy, ktoré boli vydávané v roku 1872 a začali presadzovať sociálne demokratické hnutie a socialistické hodnoty. Dělnické listy usilovali o dôslednú politickú emancipáciu robotníkov a presadzovali vytvorenie samostatnej robotníckej politickej strany. V apríli 1874 snem rakúskej sociálnej demokratickej strany v Neudorfle vyhlásil Dělnické

listy za jej český tlačový orgán. Organizačná činnosť rakúskej sociálnej demokratickej strany si vyžiadala vytvorenie organizácie českej sociálnej demokracie – Sociálne demokratickej strany československej v Rakúsku. Dôležitý ustanovujúci snem sa uskutočnil dňa 7. apríla 1878 v pražskej mestskej časti Břevnov. Snem prijal nový politický program nemeckej sociálnej demokracie z roku 1875 akceptovaný v nasledujúcom roku rakúskou sociálnou demokraciou a vyhlásil prvé predsedníctvo strany a tlačovými orgánmi boli vyhlásené Dělnické listy. Prvé desaťročie činnosti českej sociálnej demokracie bolo poznamenané perzekúciou štátnej moci i vnútornou politickou krízou, ktorou prechádzalo rakúske sociálne demokratické hnutie – rozpor medzi radikálnymi členmi a umiernenými členmi.

Česká sociálna demokracia postupne stala štandardnou politickou stranou v rakúsko - uhorskej monarchii i uznávanou politickou stranou v zahraničí. Zakladatelia českej sociálnej demokracie museli tvrdo pracovať na rozvoji sociálnej demokracie a za svoju činnosť boli vo väzení, ich majetky boli konfiškované ale po usilovnej práci a ťažkých životných skúsenostiach sa stali významnými osobnosťami demokratického socialistického hnutia a ich odboj proti štátnej moci sa stal dôležitou činnosťou vývoja českého robotníckeho hnutia i dejinách českého národa. Svojou politickou činnosťou prispeli aj k založeniu Druhej socialistickej internacionály v Paríži v roku 1889. Spolu s ostatnými stranami Druhej socialistickej internacionály usporiadala v nasledujúcom roku oslavy Sviatku práce. Po roku 1890 začal rozvoj politickej aktivity sociálnej demokracie, ktorá získala dominantný vplyv a podporu väčšiny obyvateľstva na českom území a stala sa významnou súčasťou českého politického života. Postupne sa začala rozdeľovať rakúska sociálna demokracia a v roku 1893 sa česká sociálna demokracia stala

samostatnou politickou stranou a prijala nový názov Československá sociálne demokratická strana robotnícka a uznávala politický program Sociálne demokratickej strany Rakúska. Strana vo svojom politickom programe požadovala uzákonenie všeobecného volebného práva, osemhodinový pracovný čas, vytvorenie odborových zväzov a v roku 1897 založila Odborové združenie československé. Sociálne reformná aktivita a podpora úsilia o demokratizáciu rakúsko – uhorskej monarchie si získali sympatie väčšiny obyvateľstva žijúceho na českom území. Po roku 1900 vstupovala československá sociálna demokracia do politického života ako organizovaná česká politická strana s podporou odborových a družstevných organizácií i s osvetovou a vzdelávacou inštitúciou – Robotníckou akadémiou založenou v roku 1896. Bola zástupená v ríšskej rade a na moravskom krajinškom sneme. V období prvej svetovej vojny viacerí členovia českej sociálnej demokracie pôsobili v zahraničnom odboji a začalo aj zblížovanie českej a slovenskej sociálnej demokracie. Predstavitelia českej a slovenskej sociálnej demokracie žijúci v Paríži spoločne založili prvú československú dobrovoľnícku vojenskú jednotku podporovanú Tomášom G. Masarykom. Postupne vznikli ďalšie československé dobrovoľnícke vojenské jednotky vo Švajčiarsku, Taliansku, Veľkej Británii, Rusku a v USA. V septembri 1917 nové predsedníctvo Československej sociálnej demokratickej strany začalo spolupracovať spoločne s českými občianskymi stranami a pripojila sa k českým národným deklaráciám a svoje zastúpenie mala aj v Národnej rade československej, ktorá vznikla v júli 1918.

V októbri 1918 sa zástupcovia strany zúčastnili na ženevských rokovaníach so zástupcami prvej československej vlády a československého odboja.

Alan Lano

Gruzie rozděluje i českou politickou scénu

Václav Klaus potvrdil roli originálního solitéra a při příležitosti 40. výročí invaze v roce 1968 nás opět „šokoval“ řadou svých originálních výroků. Nositel Putinyovy ceny, se kterým se na Západě odmítá bavit i George W. Bush a za kterého se stydí i vůdce britských konzervativců David Cameron, který se díky spojenectví s ODS stává v britském parlamentu terčem řady vtipků od svých labouristických kolegů, označil za hlavního viníka konfliktu Gruzii, za což byl náležitě pochválen ruským tiskem.

Aby toho nebylo málo, pronesl pan prezident k výročí okupace projev, kde nás poučil, že nás neokupovali Rusové ale expanzivní komunismus. Kritikové poukázali na skutečnost, že se stejnou logikou by šlo zastávat názor, že nás v roce 1939 neokupovali Němci ale světový expanzivní nacismus. Pan prezident necítí znepokojení ze skutečnosti, že Rusko poprvé od invaze do

Afghánistánu okupuje mezinárodně uznávaný stát, zato ho zneklidňují jiné věci, zejména dění v Evropské unii: „Mělo by nás varovat, že tam ideové pozadí jejich levičáckého výbuchu osmašedesátého roku není zcela zapomenuto. Občané státu, kteří nemuseli projít zkušeností reálného socialismu, si ponechávají latentní obdiv k velkolepě znějícím frázím nejrůznějších nových forem kolektivismu a mají sklony smířovat se

v zájmu jakéhosi imaginárního budoucího dobra s postupným omezováním svých občanských svobod. Viditelně u nich slábne odhodlání bránit demokracii i chuť k individuální odpovědnosti za sebe a své rodiny.“

(Klausovy názory jsou konec konců pochopitelné, kde jinde než v Rusku se mohl zrealizovat velký neoliberální sociálně darwinistický sen o přežití nejsilnějších.)

Pan prezident nás také varoval před mnichovanstvím: „Vedle známých bezprostředních politických důsledků srpnová intervence zanechala či celým generacím potvrdila něco obecnějšího a dlouhodobějšího, něco, co bych nazval duchem mnichovanství. Dodnes si nezanedbatelná část naší společnosti myslí, že sen o naší samostatnosti a svrchovanosti, kvůli němuž tolik skvělých českých mužů a žen obětovalo své životy, zdraví, svobodu či životní dráhy, byl, je a bude pouze utopickou

fikcí. Že formulovat své vlastní národní a státní zájmy a usilovat o jejich prosazení je věc předem odsouzená k nezdaru.“

Povrchním kritikům, kteří neznají jeho hlubokomyslné koncepce, by se mohlo zdát, že myšlení Václava Klause není poněkud konzistentní. Například Jan Švejnar považuje za pozoruhodné, že Václav Klaus, který léta srdnatě brání princip státní suverenity proti EU, nemá větší pochopení pro suverenitu Gruzie v konfrontaci s Ruskem.

Argumenty Jana Švejnarova mají zdánlivou logiku. Vždyť nejen ruští opozičníci, ale i švédský ministr zahraničí Carl Bildt přirovnali ruskou invazi do vnitřní Gruzie ani ne tak k roku 1968, ale spíše k mnichovské krizi roku 1938, kdy se nedemokratické nacistické Německo snažilo vyvolat válku pod záminkou ochrany svých etnických menšin na území demokratického Československa. Tato interpretace má podporu i řady in-

telektuálů, například profesora Miloše Havelky, který na konferenci věnované historické sociologii v roce 2007 přirovnal situaci v současném Rusku k situaci ve Výmarské republice a doporučil nám číst knihu Theo Stammena Antidemokratisches Denken v rámci souboru Die Weimarer Republik.

Nabízí se však jedno vysvětlení, které „povrchní“ argumenty kritiků našeho geniálního pana prezidenta spolehlivě vyvrací, a tím

je koncept panslavismu. Náš pan prezident si rozumí s Putinem, Miloševičem i Mečiarom, protože jsou to přece Slované, zatímco Saakašvili je přece Gruzínek. Necítí potřebu obhajovat suverenitu Gruzie oproti velkému slovanskému bratru, zatímco suverenita našeho státu ho trápí, protože je ohrožena z většiny neslovanskou Evropskou unií.

Zdálo-by se, že u sociální demokracie založené na základních hodnotách internacionalismu a multikulturalismu musí geniální zahraničně politické koncepce našeho pana prezidenta, které nejen cizácká EU nedokáže náležitě ocenit, narazit v horším případě na nepochopení, v lepším případě na principiální odpor. Jaké však bylo moje zděšení, když nás média informovala, že proti vládní koalici se v otázce Gruzie postavila trojkoalice ČSSD, KSČM a Václav Klaus. Náš

Rusko vpádem do Gruzie porušilo mezinárodní právo

stínový ministr zahraničních věcí, jinak velký stoupenec jednotné zahraniční a bezpečnostní politiky EU, nás na svém blogu informoval, že v Gruzii neudeřil ruský medvěd, ale americký batman. Jistý bývalý národní socialista, nyní v dresu ČSSD, zase vykřikoval cosi v tom smyslu, že Klaus je jeho prezident. Neměli bychom si tedy dát panslavismus a národní socialismus do programu, jak to udělali slovenští Mladí sociální demokraté? Konec konců řada poslanců naší strany k tomu úspěšně nakročila svými „pozoruhodnými“ výroky v parlamentní debatě o zelených kartách pro cizince. Myslím, že bude lepší je necitovat.

Pozoruhodnou postkomunistickou národoveckou idylku, kterou bychom mohli rituálně stvrdit návštěvou našich nacionálně šovinistických soudruhů z pro-putinovského Spravedlivého Ruska, které tak vehementně podporujeme do Socialistické internacionály, ale bohužel „pokazil“ náš statutární místopředseda Bohuslav Sobotka, který jasně konstatoval, že jedna věc je Saakašviliho hazardní vojenský zásah v Jižní Osetii a druhá věc je právo gruzínského národa určovat běh svých věcí bez servilnosti k velkému sousedovi: „Marně přemýšlím, kde jinde, než v zemích, které se na vlastní kůži setkali s agresí imperiálního předchůdce dnešního Ruska, by nezávislé zahraničně politické směřování Gruzie mělo najít větší podporu...“ Mrzí mne, pokud dnes někdo v České republice vážně hovoří o sféře vlivu

Ruska, která je prý nespravedlivě a agresivně narušována snahou Gruzie (a Ukrajiny) vstoupit do NATO. Není to zase tak dávno (18 let) kdy naše země také do podobné sféry fakticky i formálně patřila. Naštěstí už je to minulost. Gruzínci, ačkoli geograficky přímo sousedí s Ruskem, mají stejné právo na skutečnou nezávislost, jakou máme my a jakou získaly například i bývalé sovětské pobaltské republiky. Měli by dostat šanci se svobodně rozhodnout bez nátlaku, hrozeb a vojenské přítomnosti Moskvy.

Sobotkovo volání po rychlém vstupu Gruzie do NATO může být z reálně politického a diplomatického hlediska poněkud naivní, jak poukázal Jan Hamáček. Bohuslav Sobotka ale není bezpečnostním stratégem ani diplomatem, který by řešil komplikovanou problematiku rozšiřování NATO na východ, nýbrž politikem a především občanem, který statečně projevil svůj postoj. Na rozdíl od řady panslavistů, postkomunistů i diplomatických technokratů si uvědomil, že zahraniční politika musí vycházet z morálních hodnot daných naší společnou historickou zkušeností. Je mi ctí konstatovat, že po levicových fundamentalistech na jedné a technokratech moci na druhé straně se mezi námi objevil i politik, který rozumí české historické zkušenosti a má elementární cit pro kulturní symboliku a morální dědictví našich politických dějin.

Marek Německý

Kupředu levá a SPD do muzea Německá soc. dem. ztrácí dech v bitvě s Die Linke

Nedávné prohlášení německého sociálního demokrata a ministra financí Steinbrücka, že by SPD i po podzimních parlamentních volbách v roce 2009, měla pokračovat ve velké koalici s CDU/CSU, vyvolala v některých levicových kruzích pohoršení; nápadná chuť zůstat v pohodlných vládních křeslech je však jen jedním z důsledků dnešní rozsáhlé krize SPD

„Der Spiegel“ bez obalu píše o zhroucení strany historického významu, o úpadku, který je o to smutnější, protože ho provází lhostejnost a nezájem samotných členů SPD. Klíčová strana celého evropského sociálně demokratického hnutí, která se postavila Leninovi, bojovala proti Hitlerovi za Výmarské republiky a za časů Willieho Brandta výrazně přispěla k dnešní podobě Socialistické internacionály a uvolnění vztahů mezi Východem a Západem ve studené válce, dnes bojuje především sama se sebou, o své hodnoty a místo pod sluncem.

Kurt Beck se v křesle prvního muže s t r a n y pravděpodobně

příliš dlouho neudrží. Průzkumy veřejného mínění naznačují, že při volbách do Bundestagu, které se konají příští rok, by celých 70% voličů dalo hlas Angele Merkel a Beckovi pouhých 12 procent. SPD navíc v současnosti podporuje přibližně 20% voličů, což je jedno z historických minim, které si její představitelé jistě za rámeček nedají.

Ve svých dějinách strana přežila jak rozchod s komunisty, tak Godesbergský program, kdy vize welfare state zvítězila nad konceptem státního plánovaného socialismu, nástup postmoderní levice Zelených i krach SSSR, ale drtivou ránu jí zasadil paradoxně charismatický Gerhard Schröder, který ji vrátil na výsluní, ale za cenu mnoha programových ústupků, které vyústily v odchod 450.000 „modrých límečků“; ti v tichosti vrátili své stranické průkazky a začali si všimnout jiných levicových sil, především nastupující Die Linke.

Předseda německé sociální demokracie Kurt Beck má v současné době těžkou hlavu

Die Linke, spojující západoněmeckou a východoněmeckou levici, je široké spojenectví různých politických proudů, které naplňuje poptávku po skutečné levicové alternativě. Už teď má silnou frakci v parlamentu, je přítomná v odborářském hnutí, má vlastní svaz studentů a svaz mladých. Populistická, ale upřímná rétorika a program přitahují čím dál tím víc voličů, a proto bude mimořádně zajímavé sledovat volby do Bundestagu, které prověří skutečnou sílu Die Linke.

Pravicová vlna posledních let, která způsobila, že sociálně demokratické strany vládnou jen v několika málo státech Evropy, může být jenom důsledkem vrkavosti politické módy, stejně jako masové úspěchy stran demokratické levice na konci 90. let v celé Evropě, ale také silicím neoliberalismem, který pod tlakem musela soc. dem. přijmout takřka bez námitek. Pokud ale přistoupíme na svět, ve kterém vládne jen jedna železná logika kapitálu a všechny strany musí obsadit bezpečné pozice „pravého středu“, tak se dočkáme levice, která si to své označení ani nezaslouží.

Koncept „třetí cesty“, vznikly pod vlivem Ronalda Reagana a Margareth Thacher, jehož hlavními propagátory se stali právě Schröder a tehdejší první muž Labour Party Tony Blair, který hospodářskou konkurenceschopnost staví nad jistoty sociálního státu, vedl ke krátkodobému raketovému vzestupu „moderních“ sociálně demokratických stran. Stalo se tak i díky skvěle zvládnuté mediální a marketingové strategii, které voličům dokázaly prodat nové vize, zaobalené do líbivého hávu. Po odchodu dvou lídrů, reprezentujících modernizaci, však bylo kouzlo pryč, což dokazují i žalostné výsledky Labour Party z poslední doby.

Marketingoví cynici se hluboce mýlí. Ideologie a základní filozofie jsou tím, co dělá stranou výjimečnou, ne přitažlivá forma. Reklamní kejkle mohou fungovat jen krátkodobě a v dnešní době

jsou nutné jako technologie moci, ale nemohou nahradit program a jasné vymezení se vůči světu, ve kterém žijeme.

Když se podíváme na politickou mapu Evropy, můžeme se zeptat, co mají společného úspěšné vládnoucí levicové strany ve Španělsku a na Slovensku, dvou zemí s velmi rozdílnými historickými zkušenostmi. Přesto mají něco společného: odvahu být jiný a věřit ve své hodnoty, což je v dnešní soc. dem. Evropě vzácným zbožím.

Na Zapaterovi a Ficovi je pozoruhodný jejich zásadní anti-amerikanismus, u Fica navíc velmi vyhraněný, který odráží jejich skutečné ideové postoje, nikoliv kalkul s výsledky průzkumu. Zapatero v katolickém Španělsku postavil vládu s většinou žen; nebojí se posunout hranice demokratické levicové politiky v některých oblastech o míle kupředu, aniž by se ohlížel ve stálých obavách o své pohodlné premiérské křeslo. Svět má skutečně čtyři strany, a nikoliv jen jednu, ale zdá se, že se mnozí obávají tuto větu říct nahlas.

Populistické levicové režimy v Jižní Americe, ať už vyhraněný Chávezův režim ve Venezuele, Bolívie Eva Moralese či umírněnou vláda Lulu Da Silvy v Brazílii, ale například i levice v Nikaragui či Ekvádoru, představují, i přes své přehmaty, tolik potřebnou
i n -

spiraci pro unavenou a bezradnou sociální demokracii v Evropě, což jako první pochopil právě Zapatero. Díky propagandistické válce, nedostatku fantazie a statečnosti, je však tato cesta zatím uzavřena. Kdo například měl možnost sledovat xenofobní projev rakouského sociálního demokrata Gussenbauera, strašícího občany po otevření schengenských hranic před náparem z Východu, viděl tu pragmatickou, starou a úzkoprsou tvář soc. dem., která nemá co jiného nabídnout.

Česká sociální demokracie zápasí se stejnými problémy jako ta německá, ale zatím si může oddychnout, jelikož na levici neexistuje jiný přitažlivý koncept jako Die Linke, který by v domácích podmínkách ubíral ČSSD hlasy. Diskuze o „modernizaci“ a třetí cestě zde začínají v letech, kdy už je tento koncept jinde v Evropě už dávno překonán. Pokud se ale nezbaví své image konzervativní strany starců a korupčníků, normalizačních obleků a myšlení a především lidí, kteří už ani nepředstírají nějaké levicové hodnoty, ale pochlebují průzkumům a touží jen po moci, pak se v delším horizontu česká politická scéna může dočkat nejednoho překvapení.

Uroš Lazarević

Bathory

Juraji, co nám to děláš? Zveš na středověké hody ve velkolepém stylu, ale dostáváme guláš v erárním ešusu s plastickou lžící. Že ty si z nás smrtelníků děláš tak trochu legraci?

Film *Bathory* nebyl špatný, to ne, jen bylo těch „ale“ po zhlédnutí celého filmu nějak mnoho. Film je rozčleněn podle názvu jejího muže, její vědmy, bylinářky a nejbližší rádkyně v jednom a hlavního rivala palatina Thursa, do tří částí nazvaných Ferenc, Darvulia a Thurzo. Už samotné dělení je poněkud problematické, protože zmiňované postavy nemají v ději filmu rovnocenné postavení. Jestliže zdrojem hlavní záplatky i napětí filmu je vztah ústřední dvojice *Bathory* a Thursa; nabitý mikrosvět dvorních intrik, zákulisních her, mocenských bojů a osobních ambic (v kterých se mistrně pohybuje především palatin), Darvulia je důležitou, přesto spíše vedlejší rolí a samotný manžel Ferenc pak navzdory obrovské osobní tragédii, kterou čachtické paní v opilosti způsobí, rolí veskrze okrajovou, která je z filmu relativně brzy „odklizena“.

Jestliže obecně platí pravidlo, že „uměním nudy je říci vše“, zde by některé scény zasloužily více „dořít“

a jiné zase z filmu rovnou vystřihnout. Film přelidněn postavami a jejich mikropříběhy totiž ubírá čas na hlubší prokreslení hlavních postav a reflexi jejich vzájemných vztahů. Ač se *Jakubisko* snaží sebevíc a jiskřičky tu a tam zasrší, opravdový plamen života se mu ve většině postav vykřesat přesto nepovedlo. Především u hlavních dvou rolí, hraběnky a palatina se *Jakubisko* o něco takového pokouší, přesto se zastavuje v půli cesty. Závěrečná scéna odhalené lásky Thurza k *Bathoričce* tak působí po předchozích rozbrojích trochu uměle a našroubovaně, ačkoliv divákova mysl tuto možnost během děje nejednou nastolí.

Naopak osvěžujícím dojmem působí dvojice potulných mnichů, kteří procházejí dějem a zřešely středověký příběh prosvěcují celou plejádou moderních vynálezů (kolečkové brusle, fotoaparát, rogallo, gramofon), aniž by to ději ubíralo na věrohodnosti. V tu chvíli se stávají oba putující mniši návštěvníky z budoucnosti, suveralistickými proroky skutečné pravdy o čachtické paní. Hřejivě lidským hlasem otce Petra (Bolek Polívka) k nám nepromlouvá jen hlavní vypravěč příběhu, ale i *Jakubisko* sám. Děj zpestřující a

sympaticky provokující (např. naznačenou bisexualitou) je i postava italského renesančního mistra *Caravaggia*. Ta jen znovu potvrzuje, že fantastně groteskní svět „malých-velkých“ příběhů je svět, ve kterém se *Jakubisko* pohybuje nejjistěji. Snad nejlépe se ironie a nadhled projevuje v milostné scéně malíře a hraběnky, kdy „roztančí“ zpovědnici na podlaze zaplněného svatoštěpánského chrámu ve

Vídni. Taková mile rozpustilá překvapení jsou kořením každého filmu, a divák v nich nejsilněji poznává *Jakubiskův* rukopis. Styl mísící s obdivuhodnou samozřejmostí realitu, sen i bláznovství. Proč tedy s nimi mistr tak sobecky šetří? Proč se *Jakubiska* v jeho vlastním filmu tak moc nedostává?

Jako další diskutabilní moment se mi jeví historická věrohodnost celého příběhu. Film je možné vystavět na fiktivním příběhu, pokud jej ovšem autor veřejně přizná. Takový postup volil například *Miloš Forman* v případě vztahu *Mozarta* a *Salieriho* ve svém *Amadeu*. Autor filmu *Bathory* ovšem až křečovitě demonstruje snahu hledat a objevovat v dějinách zapomenutou pravdu, zároveň ovšem přiznává, že v tomto případě vlastně žádná

pravda neexistuje, protože pro její nalezení již neexistují žádné důkazy. Všechny je smazal a trvale znehodnotil čas. „Nové“ historické

skutečnosti tak spíše než provokativně působí rušivě a nevěrohodně. Co si s tím počít? Nemůžu se zbavit dojmu, že zde *Jakubisko* fikci vydává za skutečnost neprávem a tím mate nejen diváky, ale především sám sebe. V závěrečné „mučednické“ scéně se tak čachtická paní v plamenech mění ve skutečnou slovenskou *Johanku* z *Arku*. Ale bylo tomu tak opravdu? Jaký má vlastně smysl takto zásadní „rehabilitace“ dané postavy a snaha reformovat zažitý historický kontext, v jakém je po mnoho generací posuzována? Nestává se postmoderní boření mýtů jen lacinou kratochvílí znuděného intelektuála? Jaký má smysl vyvracení mýtů jinými mýty? A kdo přijde na řadu příště? *Jánošík*? *Matůš Čák Trenčianský*? *Janko Král*?

Na tyto i mnoho dalších otázek si bude muset přemýšlivý divák odpovědět sám. Film mu ovšem ke kritickému myšlení poskytne dostatek podnětů. I to je konečným pozitivum tohoto filmu a další důvod k jeho návštěvě.

Jakub Štědroň

Bathory- dlouho očekávaná novinka
Juraje Jakubiska

Interview with Alain Geismar

We will soon commemorate 40th anniversary of Prague Spring's suppression. Do you still remember exactly what you were doing when you heard about Soviet invasion to our country for the very first time?

Yes, I was in Prague on my way to Cuba the day before invasion.

Had this event any significant impact on you personally and French leftist activists?

Yes, it had, it was the confirmation that nothing could change pacifically beyond the iron curtain as far as the Russians could prevent it, and it confirmed as well that French CP didn't know any more where it lived.

What can actually Europe learn from what Czechoslovakia experienced in 1968?

To my opinion it was the very last time, one could believe Marxism was the way to build a better society.

Can you see any parallels between May '68 in France and Prague Spring in Czechoslovakia?

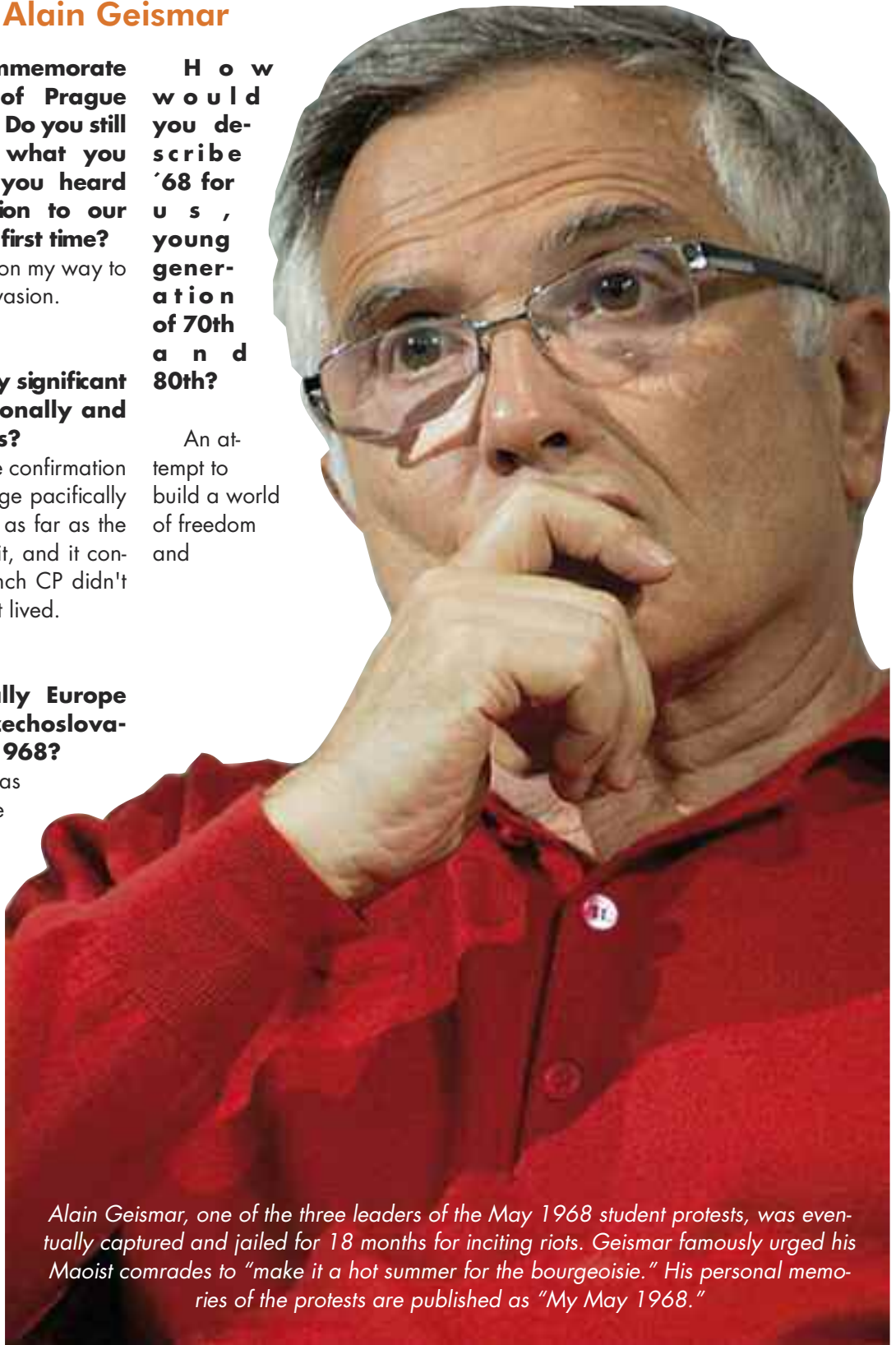
At that time we could hope every thing was possible...on both sides of the iron curtain.

Are street demonstrations and riots still an effective way to bring expected changes?

If you mean, nowadays in European countries, I would say No, but I would not care to predict how a revolt can make it's own way in the world in the future.

How would you describe '68 for us, young generation of 70th and 80th?

An attempt to build a world of freedom and

Alain Geismar, one of the three leaders of the May 1968 student protests, was eventually captured and jailed for 18 months for inciting riots. Geismar famously urged his Maoist comrades to "make it a hot summer for the bourgeoisie." His personal memories of the protests are published as "My May 1968."

well-being, smothered by the mimicry of the soviet revolution.

What is the legacy of this year in a few words?

There can't be legacy before the death, and so many people still mean

to kill it, including Sarkozy, our president, that we cant sign the death. We are living in a post 68 society, as well as in a post 89 one. We have to assume both.

**Tomáš Petříček
Jakub Štědroň**

Decay of Respect

“The best thing to give to your enemy is forgiveness; to an opponent - tolerance; to a friend - your heart; to your child - a good example; to a father - deference; to your mother - conduct that will make her proud of you; to yourself - respect; to all men - charity.”

Benjamin Franklin

Our ultramodern life brings many challenges to us, and when trying to cope with them we, often, neglect or, sort of, don't notice many general things in our life, which are not less important – your dear ones, friends, love, tolerance and respect. When talking about respect, I mean respect not only to your friends, relatives, other people, but I mean that there's respect towards other people's ideas, their work, their rights and beliefs, towards common heritage, nature, etc.

And nowadays, it's hard for me to read or hear in internet mass-media about people not showing enough respect and I'm talking only about Belarus, as I live in this country and these things don't leave me indifferent.

Partly, this topic was touched upon in the previous article (City Rejuvenation – author.) where I talked about plans to demolish old buildings and build new ones on their place. In this situation we can talk about little respect to the work of people who built that, and people living or working in those buildings. And if the building is quite old, that's disrespect of our heritage. To continue this, I can mention another example. That's about a small town where my parents live. This year this town will host regional “Dazhynki” harvest festival. Every place where this festival is held (especially if that's national level) gets more financing for re-decorating the place and making the whole place look more beautiful. It may sound like a good idea, but again, not in this country. At that town, they decided to widen the main road – that's a good news, but at the same time they decided to bring more openness to the town centre by demolishing several buildings. Not a big deal some people would say, but one building was a wooden Town Children Library and another building was where cultural people, hobby groups gathered and various cultural meetings were held for children. As a result, the library was moved to a former dental clinic (also wooden building) – almost on the outskirts of the city. The second building was moved to several other buildings. Now, the

kids have to go farther if they want to get an interesting book, and get a smell of medicines while doing so. Maybe the authorities are thinking ahead, and they know that with total computerization kids won't read books from library and it can be moved to whatever building it fits. I'm sure nobody gave a single thought about those young boys and girls who might strive for knowledge.

There are lots of examples of destroying very old buildings in Hrodna, there were some protests of citizens as well, which didn't help to stop those barbarians. A vivid example of disrespect to the heritage you may see in Nesvizh. The redecorators decided that old wall was not sage enough (that's almost after three hundred years) and disassembled it. Just see the pictures below:

A vivid example of disrespect to the heritage you may see in Nesvizh. The redecorators decided that old wall was not sage enough (that's almost after three hundred years) and disassembled it.

That's enough talking about inanimate objects; let's talk about people and how they respect other people. Almost every day you can observe a situation in Minsk, when young people talk to senior people without any respect (saying 'you' instead of 'You' and behaving like with equals). In schools we can see that pupils (well, at least some of them) show little respect to their teachers and, when at home, - to their parents. In fact, that situation can be found everywhere in the world and I think there's something in ourselves we can change, we must pay attention to the children, maybe it's not too late to change that little something in them, so they, when they grow up, could change this world into a better one.

We must show good examples to the children everywhere: at home, school, public life, government, mass media, etc. And to my point of view this example must come from the person N1 in our republic – Mr. President. But, unfortunately, it's hard to spot at least one positive example from his side. In education – he doesn't know properly any language – he speaks a mixture of two, though graduated in history, he confuses the dates and prominent people. His behaviour is not exemplary as well, he doesn't show enough respect to elderly people, his subordinates, opponents, etc. He talks about family and family virtues, but at the same time he appears in public with his younger four-year-old 'illegal' son. Every place, he goes to, becomes a regime zone: roads are closed, everybody's checked, trespassing is forbidden, hunters are required to give away their rifles for storage at the militia and mothers aren't allowed to join their children who are beyond the regime zone. In the Gorky Park when he's playing hockey on Mon-

day instead of working, mothers with their kids aren't allowed to walk and play in. Everyone living can find more examples and continue the list. But other politicians and authority people are of the same type as they are appointed either directly by him, or on his consent. They are either ill-mannered from the beginning or start imitating his behaviour.

And our school, which could influence next generation, is not experiencing good times as well. Several years ago they decided to introduce a 12-year system of general education, where kids would have to go to school for 12 years. At that time they thought this would our system closer to the European one, would make lives of kids easier, but this reform, though being close to its finish and teachers close to see the first results, is about to be cancelled and the educational system will revert to the old 11-year system. Some people say that's because the grandchildren of the president and other official people who just started going to school started complaining about the difficulties at school. Authorities also decided not to bring higher education closer to western type (students would have to spend 4 years (now 5) at Universities and Institutes to get a Bachelor degree) and declined the reform as well.

Something is better to be done in the current situation if we want to keep a well-formed society. But at the current moment I don't see any chances that the situation could be improved or that some steps are made forward to improve it.

Siarhei Niakhai

Author's opinion is merely his own subjunctive opinion and does not necessarily reflect the views of the majority of population.

Minsk is considered to be one of the most sovietic cities of the former SSSR. Nemiga street in central Minsk. January 2006.

ZPRÁVA Z LETNÍHO SETKÁNÍ

Termín: 23. – 25. 6. 2008

Letní setkání MSD se letos po pěti letech uskutečnilo opět v rekreačním středisku „Pařez“, nedaleko Prachovských skal. Úvodem nás přivítal letošní pořadatel Letního setkání, bývalý místopředseda MSD, Jaroslav Špaček. Představil celkový program a poté jsme se všichni přesunuli k příjemnému posezení v hospůdce či ven na terase a k požívání dobrot na grilu.

Pozvání tentokrát přijalo několik známých tváří české politické scény, např. poslankyně a místopředsedkyně poslaneckého klubu ČSSD Hana Organíková, statutární místopředseda ČSSD a poslanec Parlamentu ČR Bohuslav Sobotka, poslanec Evropského parlamentu Libor Rouček či předseda zahraničního výboru Jan Hamáček.

Sobotní dopoledne bylo věnováno zejména sportovním aktivitám, neboť probíhal volejbalový a fotbalový turnaj. Kdo se na ně však necítil, měl možnost dozvědět se mnoho zajímavých informací o tolik v současné době diskutované problematice radarové základny v Brdech. Diskusi na toto téma vedl poslanec Jan Hamáček.

Po obědě jsme vyrazili autobusem na výlet ke zřícenině Trosky a na hrad Hrubá Skála. Když jsme se vyškrábali na samý vrch zříceniny, rozhlíželi jsme se po krajině a Honza Pech nám předčítal něco z historie tohoto památného místa. Kdo chtěl, mohl si prohlédnout výstavu divokého ptactva a s některým z vystavovaných ptáků se vyfotit.

Na hradě jsme též shlédli část divadelního představení v dobových oblecích. Přišli jsme až na samý závěr, kde zrovna probíhal soud a následně poprava. Kdo měl chuť, mohl si v místním stánku zakoupit čerstvý a výborný „trdelník“. Po návratu proběhla diskuze s Bohuslavem Sobotkou a Lubomírem Roučkem. Tématem byla např. přímá volba předsedy strany či blížící se předsednictví naší země EU. Následně se uskutečnilo jednání předsednictva MSD.

To jsme my, mladí sociální demokraté.

Večer jsme strávili politickou diskusí i obyčejným klábošením s přáteli. Všichni však netrpělivě očekávali půlnoční překvapení, které si nakonec vychutnali jen ti nejtrpělivější, kteří vydrželi až do pozdních ranních hodin. Všichni ti, kteří se překvapení dočkali, byli celí bez sebe - někdo nadšením, někdo znechucením. Překvapení nás sice docela pobavilo, ale jinak si myslím, že Mladí sociální demokraté by měli volit trochu jiný druh zábavy. Je to ale otázka vkusu organizátora.

V neděli dopoledne se všichni začali pomalu balit. Někteří jedinci ráno hledali kousky svého oblečení po cizích chatkách, ale nakonec vše našli.

Po odjezdu z kempu se zdravé jádro ještě zajelo podívat do Prachovských skal a tím jsme LS zakončili.

Ráda bych upřímně poděkovala Jardovi Špačkovi za to, že se aktivně ujal pořádání celé akce.

Všichni se jistě těšíme, až se setkáme příští léto

Hanka Kymrová

Vzácnými hosty byli mimo jiné poslanci Hana Organíková a Bohuslav Sobotka a poslanec Evropského parlamentu Libor Rouček.

Pride Parade zakončila setkání v Dublinu

Letošní setkání LGBT, pracovní skupiny IUSY, se odehrálo na konci června ve smaragdově zeleném Irsku. Toto setkání spojené se seminářem navázalo přímo na práci z výroční akce „Queer Easter 2008“ u Berlína. A proč zrovna v Dublinu? Z Irsku bylo na tomto semináři celkem šest členů LGBT Labour, proto byl jako místo dalšího setkání logicky navrženo právě toto lehce deštivé místo.

Začátek semináře se ve čtvrtek 19. června konal přímo v parlamentní zasedací místnosti Labour Party. Uvítací řeč pronesli Ruairi Quinn, viceprezident PES, a Yvonne O' Callaghan, generální tajemnice IUSY. Měli jsme skvělou příležitost projít si celé „Oireachtas“, jak se zde říká Irskému parlamentu. Atmosféra ve shromáždění byla velmi napjatá, stále bylo mezi politiky stále cítit napětí zřejmě způsobené nedávným referendem o Lisabonské smlouvě s velmi nečekaným koncem.

Pracovní schůzka IUSY se týkala převážně programu tzv. Esbjergské agendy, která se zaměřila na priority IUSY LGBT pracovní skupiny pro příští dva roky. Jako prioritu jsme si stanovili dokončit co nejdříve „Handbook LGBT aktivismu“, který je výsledkem dlouhodobé práce a spolupráce této skupiny. Tato příručka má sloužit jako pomůcka jednotlivým členským organizacím pro vybudování nových nebo posílení stávajících LGBT skupin a struktur v našich organizacích. Věříme, že tahle příručka bude praktickou pomůckou všem LGBT aktivistům v našem hnutí.

V pátek probíhal workshop vedený lektorkou a aktivistkou Carmen Fisher na téma „Queer teorie versus boj za práva LGBT komunity“. Následovala vyčerpávající debata s Neilem Wardem o kladech a záporech partnerských modelů ve srovnání se stejnopohlavními sňatky. Následný workshop Carly Walker-Dawson pod názvem: "Kam se ztratilo T z LGBT" se zaměřil na otázku, zda se v oficiální propagandě sexuálních menšin nezapomíná také na zájmy transsexuálních, intersexuálních a transgender lidí. Je s podivem, kolik nezájmu, neznalosti i diskriminace zažívají tihle lidé nejen ze strany většinové společnosti, ale i od samotných gay a lesbických jednotlivců a organizací! Celý seminář byl zakončen projevem Eamona Gilmorea, samotného lídra Labour Party.

V sobotu jsme se my všichni účastníci semináře stali součástí Dublinské Pride Parade a to spolu s mnoha členy irského Labour Queer. Ač od středy zde vládlo spíš deštivé počasí, po dobu průvodu se obloha alespoň na chvíli vyjasnila. A zde v srdci přehlídky diversity, tolerance a multikulturality jsme hrdě reprezentovali naše hnutí. Obrovský pokrok posledních let na poli LGBT práv by nebyl vůbec možný bez silné podpory jednak IUSY jednak dalších sociálně-demokratických hnutí a politických uskupení. Ač tento boj za spravedlnost a rovnost pokročil jak v Česku, tak mnoha jiných zemích světa, bohužel zůstávají regiony, kde tento pokrok dosud nebyl umožněn a kde strach z diskriminace a perzekuce dominuje v životech mnoha lidí. Shodou okolností se hned týden po tomto poklidném irském průvodu konal v Brně první průvod gayů, leseb a příznivců v Česku. Tento poklidný happening se však neobešel bez výhrůžek a násilí ze strany krajně pravicových sil a uskupení. Tak se zdá, že přes všechny pokrok, kterého jsme dosáhli, nemají gayové a lesby v Česku vůbec na růžích ustláno.

Jan W.

Pride Parade letos v červnu v irském Dublinu

8.8.1988

Před dvaceti lety, v roce 1988, povstal barmský lid proti režimu. Studenti a mniši, dělníci a intelligence i příslušníci všech etnických skupin kráčeli ulicemi Rangúnu a dalších měst na protest proti sílící z vůli vojenského režimu, který uchopil moc v roce 1962. Armáda na protesty reagovala masakrem. Tisíce pokojně protestujících lidí byly zastřeleny a ubity, zranění byli spolu s mrtvými nakládáni na nákladní vozy a odvázeni neznámo kam.

Nechceme na tyto události zapomenout.

I po 20 letech Barmě stále vládne stejný režim. Závažné porušování lidských práv v místech obývaných etnickými skupinami se vyznačuje stále stejnou brutalitou, demonstrace vedené mnichy byly v září 2007 násilím rozehnány a v květnu 2008 osobní zájmy vládnoucí kliky měly větší prioritu než životy miliónů lidí postižených cyklónem Nargis.

Obyvatelé Barmy i dnes riskují roky věznění a mučení za pouhé uplatňování demokratických principů. Počet politických vězňů v Barmě dnes přesahuje 1900.

8.8.2008

Připomeňte si oběti násilí ze strany barmského státu – „adoptujte“ vězně

Na následujících stránkách si můžete vybrat vězně ze seznamu a přečíst si podrobné údaje. Jakmile si vyberete, můžete svůj výběr konkrétní osoby potvrdit.

A jakou roli v tomto procesu hraje Čína?

Čína je hlavním podporovatelem barmského režimu. Čínská vláda usiluje o rozsáhlé přírodní bohatství Barmy a strategický přístup k Indickému oceánu. Výměnou za komodity prodávané pod tržní cenou se Čína pro vojenskou juntou stala hlavním dodavatelem zbraní. Čína kromě toho blokuje všechny mezinárodní snahy OSN o prosazování demokracie a lidských práv v Barmě.

Když čínská vláda načasovala začátek olympijských her na den připadající na 20. výročí potlačení protestů v Barmě, prokázala tím svůj lhostejný postoj k životům, které toho dne byly zmařeny. Domníváme se, že je důležité se k této volbě vyjádřit a prokázat solidaritu s barmským bojem za svobodu.

Chtěli bychom zdůraznit, že tato kampaň je namířena proti zahraniční politice čínské vlády, nikoli proti čínskému lidu. Doufáme v existenci přátelství mezi Čínou a Barmou na základě respektování lidských práv a prosperitě obou zemí. Atletům mířícím do Pekingu přejeme hodně štěstí i odvahu otevřeně se kdykoli zastat olympijských hodnot!

Burma Center Prague, o.p.s.

Jarešova 10, 149 00 Praha 4

ICO: 275 95 323

www.burma-center.org, info@burma-center.org

Rezoluce předsednictva Mladých sociálních demokratů ke Gruzii

Mladí sociální demokraté kategoricky odmítají užití násilí jako prostředku k řešení konfliktů a k prosazování politických cílů. Proto se znepokojením sledují dlouhodobou eskalaci napětí ve vztazích mezi Gruzii na jedné straně a separatistickými oblastmi a Ruskem na straně druhé, která vyústila v použití vojenské síly a vedla k ztrátám na životech civilního obyvatelstva, kterých Mladí sociální demokraté litují.

Mladí sociální demokraté považují reakce obou stran za nepřiměřené. Vojenský zákrok ruských vojsk na území Gruzie však považují za nepřijatelný zásah do nezávislosti suverénního státu. Následné jednostranné uznání nezávislosti separatistických oblastí Jižní Osetie a Abcházie ze strany ruských představitelů pak představuje zásadní porušení principů mezinárodního práva. Mladí sociální demokraté tento krok odmítají, stejně jako nadále odmítají jednostranné vyhlášení nezávislosti Kosova, a podporují zachování územní integrity Gruzie. Zároveň Mladí sociální demokraté trvají na respektování práv národnostních menšin. Odmítají jejich utlačování jakýmkoliv státem, Gruzii nevyjímaje.

Mladí sociální demokraté jsou přesvědčeni, že současná situace má pouze politické řešení. Proto podporují šestibodový plán vedoucí k uzavření příměří mezi stranami konfliktu zprostředkovaný francouzským prezidentem Sarkozym, který jednal z pozice země předsedající Radě Evropské unie, a požadují jeho úplné dodržování oběma stranami konfliktu. Mladí sociální demokraté proto trvají na stažení ruských jednotek do pozic před 7. Srpnem.

Mladí sociální demokraté vyzývají vládu České republiky a především představitele Ministerstva zahraničí, aby se aktivně zapojili do politiky Evropské unie při řešení konfliktu na Kavkaze. Považujeme za nezbytné vytvořit regionální pakt stability, který by umožnil řešit současnou krizi v Gruzii v širším kontextu. Za tímto účelem podporujeme vytvoření mezinárodní vyšetřovací komise, která by posoudila aktivity obou stran v uplynulých měsících a objasnila míru porušení mezinárodního práva, včetně mezinárodního humanitárního práva. Považujeme za pozitivní signál posílit mezinárodní monitorovací misi OBSE. Požadujeme za nezbytné odpovědně zvážit další možnosti zapojení Evropské unie, včetně případné účasti na mírové misi v oblasti. Jsme přesvědčeni, že ve světle posledních událostí se Rusko stalo stranou konfliktu, což jej diskredituje jakožto neutrálního prostředníka a součást mírové mise OSN v Abcházii a Jižní Osetii.

Mladí sociální demokraté jsou toho názoru, že současná nestabilita na Kavkaze je projevem krize mezinárodního pořádku, který se vytvořil po ukončení Studené války a který byl zásadně narušen jednostrannými a mnohdy nelegitimními kroky stávající americké administrativy prezidenta Bushe. Současná mezinárodní situace je do značné míry reakcí na válku v Iráku, vyhlášení nezávislosti Kosova či na vypovídání mezinárodních smluv o omezování zbrojení ze strany USA. Jsme proto přesvědčeni, že je nezbytné položit základy novému mezinárodnímu řádu, který by byl založen na multilateralismu a respektu k mezinárodnímu právu. Vyzýváme proto představitele Evropské unie a České republiky, aby usilovali o zahájení mezinárodních jednání s klíčovými partnery, včetně Ruské federace, Číny, Indie či Brazílie, o novém globálním partnerství. Věříme, že podzimní změna americké administrativy umožní nalezení nového multilaterálního pořádku, který zajistí stabilitu a mír ve světě.

MSD